

Egidija Jasukaitytė Vaitkienė: man geriausiai sekasi rašyti tada, kai visai neturiu laiko

Rasa SAGĖ

Su Egidija susipažinau perskaičiusi jos romaną „Emigrantės“. Romanas man nuoširdžiai patiko, o būdama bibliofile labai mėgstu artimiau susipažinti su žmonėmis, kurie rašo geras knygas. Ne tik Egidijos knyga, bet ir gyvenimas man pasirodė labai įdomus. 2000-aisiais Egidija išvyko iš Lietuvos dirbti ir studijuoti Čikagoje, kur 2002 metais baigė psichologijos magistrantūros studijas. 2003 metais ji grįžo atostogų į Lietuvą, norėdama nusipirkti butą Kaune ir vykti atgal į Čikagą, tačiau viskas pasisuko kita linkme, nes realybė dažnai būna įnoringa ir sunkiau nuspėjama, nei mes išdrįstame manyti.

Egidija, tu šiuo metu gyveni Airijoje. Tavo knygoje veiksmas vyksta Amerikoje. Kokius kelius teko nueiti, kol atsidūrei Airijoje?

Patys nelengviausi mano keliai buvo iš Lietuvos į Ameriką 2000-aisiais. Tais laikais dar nebuvo taip paprasta išvykti, o baigusius ketvirtą kursą (baigiau filosofijos bakalauro studijas VDU), tokius kaip aš, jau su diplomais, labai sunkiai išleisdavo arba jų visai neišleisdavo. Teko išbandyti visokių kelių, nemažai sumokėti, kad iš Lietuvos išskrisčiau už Atlanto. Radau Kaune firmelę, per kurią jau iki manęs daug žalio, nepatyrusio jaunimo buvo išvykę į JAV. Firma surasdavo jiems darbą Amerikoje ir garantuodavo pirmuosius du, tris mėnesius, o vėliau jau kiekvienas turėjo kauptis kaip moka ir gali. Kai tau dvidešimt dveji, viskas atrodo įmanoma, jūra iki kelių, niekas nebaugina. Buvau drąsi, dabar ir pati tai sau galiu pasakyti. Galbūt drąsa labiausiai ir padėjo išsikapanoti. Buvo labai

sunku, bet po trejų metų mano gyvenimas pasikeitė. Susitaupiusi pinigų grįžau į Lietuvą nusipirkti seniai svajoto buto Kaune, tačiau netikėtai sutikau savo būsimą vyrą. Jau turėjau bilietus atgal į Čikagą, tačiau meilė buvo stipresnė. Į Ameriką nebegrįžau. Tą pačią vasarą Lietuvoje ištekėjau, paskui gimė dukra Medeina. 2005-aisiais vyras gavo darbą Airijoje, o po trijų mėnesių į Airiją atvykome ir mudvi su dukra. Man tuomet tebuvo dvidešimt septyneri, buvau visai jauna. Neturėjome planų, kiek laiko būsime, kam norėtumėm susitaupyti. Iš pat pradžių į Airiją atvykome gyventi. Dabar jau gyvename čia septyniolika metų. Tiesą sakant, per septyniolika metų šis noras neišblėso.

Su knyga.

Airija - tavo svajonių kraštas?

Ne, Airija nėra mano svajonių kraštas. Argi būna tokių kraštų?

Kaip klojosi gyvenimas Airijoje? Kuo dabar užsiimi?

Kadangi turiu su kuo palyginti, gyvenimas Airijoje iš pat pradžių mums buvo tikra ramybės oazė. Emigruoti į Airiją buvo lengva, juk čia Europa, skrydis į namus trunka tik tris valandas. Apsigyvenome Monachane (*Monaghan*), nedideliame miestelyje prie šiaurinės šalies sienos. Tiesą sakant, man čia per ramu, bet šeimoms su vaikais gyventi pats tas.

Jau keturiolika metų dėstau anglų kalbą kaip antrąją kalbą. Kai tik pradėjau čia dirbti, visoje Monachano grafystėje buvau vienintelė užsienietė, dirbanti švietimo sistemoje. Savo darbą labai mėgstu, turiu galimybę susipažinti su įvairiomis tautybėmis, išgirsti įdomių istorijų. Paskaitos gali būti nuo pradedančiojo lygio ir tęstis net iki kūrybinio rašymo. Kažkas iš pažįstamų kartą pakritikavo, kaip aš čia dabar ėmiausi knygą rašyti „nieko nebaigusi“, taigi niekuo su literatūra nesusijusi. Nusijuokiau, kad aš pati kūrybinio rašymo mokau. Nors nuoširdžiai tikiu, kad formos galima ir pramokti, bet turinys turi ateiti iš tavęs, tai neišmokstami dalykai.

Knygų rašymui laiko neturiu. Pedagoginis darbas, dažnai iki devynių vakaro, atima labai daug energijos. Bet aš vis tiek rašau, net ir neturėdama laiko.

Kada rašai? Naktimis?

Naktimis nerašau, miegu. O jei rimtai, rašau visada, kai tik turiu ką parašyti: per pertrauką tarp paskaitų, gamindama maistą, visada. Nors, prisipažinsiu, būna dienų, net savaitių, kai visai niekas „neprisirpsta“. Tada savęs nespaudžiu, „neterminuoju“, nes esu įsitikinusi, kad skaitytojai labai jaučia, kai tekstas išspauistas, iškankintas.

Ką norėjai pasakyti sau ir kitiems, rašydama savo romaną?

Manau, kad mano knygoje galima rasti labai daug: santykius poroje, tėvų ir vaikų santykius, meilę, ambicijas, vienatvę. Ryški draugystės esant bet kurio amžiaus linija. Amerika man yra vienas iš tų „skaudulių“, kurių niekaip negalėjau pamiršti. Reikėjo tai išrašyti, išpasakoti. Pagrindinė mintis turbūt ir buvo, kad emigrantui taip pat skauda ir kad nėra emigracijos „pasižaidimui“. Išvyksti iš savo gimtojo krašto, palieki tėvus, draugus. Viskas keičiasi ir tai nėra paprasta. Išvažiuoji į niekur.

Gal žmonės ieško sunkesnių kelių, nes norisi sau kažką įrodyti? O galbūt patirti?

Manau, kad visoje emigracijos istorijoje tik kokia dešimtoji dalis yra romantiška. Jaunystėje į priekį veda maksimalizmas, išdidumas, ambicijos. Tiesa, ne visi jaunuoliai turi tokio užtaiso. Aš turėjau. Manau, dar ir dabar jo tebeturiu, tačiau negaliu sakyti, kad su tokio užtaisu lengviau gyventi. Tikrai ne. Yra ir paprastesnių kelių, kurie ne taip stipriai sulaužo.

Mokykla „Lietuvos vaikai“

Dabar, pasižiūrėjęs atgal, koks buvo svarbiausias tavo gyvenimo įvykis? Savotiškas lūžis, kuris tave pakeitė?

Rimtas klausimas, tad ir atsakyti turiu rimtai. Mano gyvenime (kol kas) jau buvo trejetas lūžių ir čia dar turbūt ne pabaiga.

Besimokydama dvyliktoje klasėje sunkiai susirgau. Įtarė limfmazgių tuberkuliozę. Tas laikas, tarsi įbridęs iki ausų į pusnį, sustojo, prisnūdo. Kai tau aštuoniolika, nėra paprasta nei sirgti, nei sustoti, nei nebeplanuoti. Vidurinės mokyklos egzaminus laikiau eksternu, tačiau išlaikiau puikiai, įstojau į VDU.

Antrasis lūžis buvo Amerika, šalis, kuri nei kvietė, nei laukė. Labai daug ką iš tų laikų papasakojau savo knygoje, nors joje pagrindinė ašis ir veikėjai yra

absoliučiai išgalvoti. Tai buvo mano pirmoji emigracinė patirtis, išpaudas, jaučiamas iki šiol. Amerikoje užaugau, subrendau, pažinau žmones.

Apie trečiąjį lūžį dar nenoriu pasakoti. Tiesiog dar nežinau, kokius žodžius reikėtų parinkti.

Ar parašius ir išleidus savo pirmąją knygą kaip nors pakito tavo gyvenimas, santykis su kitais?

Deja, taip. Išsigrynino tikrasis draugų ratas. Tai nėra pirmas toks kartas mano gyvenime. Pasidžiaugti dėl kito yra sunkiau, nei su juo kartu paverkti. Rimtai (*šypsosi*) ! Be to, vienišas gali pasijusti ne tik tarp draugų, bet ir literatūros pasaulyje. Jei atvirai, kitaip įsivaizdavau, kas bus išleidus knygą. Pasijutau viena, nes tikėjau, kad leidykla kuo nors padės, patars, nukreips reikiama linkme, tačiau, deja, realybė yra visiškai kitokia. Gal ne visada, tačiau mano patyrimas buvo būtent toks. Parašiau knygą, bet vėliau nežinojau, nei ką daryti, nei nuo ko pradėti.

Knygą pasirašei slapyvardžiu Junda Vaitkė. Kodėl?

Turiu dvi dukras: Medeina (miškų deivė) ir Andeinę. Andeinei vardą sugalvojo dailininkė Gražina Didelytė, jis kilo iš vandenu dievo Andojo. Rudnelės kaime, draustinyje, yra Andeinės vardu atidaryta Gražinos Didelytės grafikos darbų galerija. Mano Medeina ten leisdavo vasaras, dėl to sesei ir parvežė šį vardą. Na, o aš taip pat negalėjau atsilikti nuo dukrų, pasirinkau baltų karo deivės vardą.

Gal jau gali atskleisti, kada antroji knyga?

Esu įpusėjusi. Iš lėto arda, šifruoju lyg seną mezginį, nenoriu pabaigti, nes ten tiek kvapų, negirdėtų garsų, o vaizdai!.. Pati laukiu, kuo ten viskas baigsis. Knygoje noriu papasakoti apie tai, kas nutinka, kai susitinka dvi skirtingos kultūros, religijos ir papročiai. Kas laimi? O gal visi pralaimi?

Koks dabar yra tavo santykis su Lietuva? Ko pasiilgsti?

Labai artimas. Lietuvoje gyvena mano mama, žmogus, kuris mane drąsina ir palaiko, ji ir paskatino mane išleisti knygą. Mudvi susisiekiame kasdien. Nors Lietuvoje nebegyvenu daugybę metų ir net neplanuoju kada nors sugrįžti, Lietuva yra mano vaikystės ir jaunystės žemė. Monachane, miestelyje, kuriame gyvenu, veikia lituanistinė mokyklėlė „Lietuvos vaikai“. Birželio mėnesį atšventėme

mokyklėlės penkiolikos metų gimtadienį. Buvau viena iš šios mokyklėlės įkūrėjų, teko jai ir vadovauti. Dabar šią mokyklėlę lanko mano jaunesnioji duktė. Man smagu matyti, kaip joje auga pasididžiavimas tuo, kad ji yra lietuvaite. Žmogus yra socialinė būtybė, jam reikia bendruomenės, norisi kam nors priklausyti. Greta visų savo darbų aš jaučiu, kad esu visai šalia Lietuvos, lietuvių, nors ir gyvenu užsienyje.

Mokinių tėvai

Daug bendrauji su lietuviais?

Taip, žinoma. Turiu daug draugų lietuvių, net neįsivaizduoju, kad galėtų būti kitaip. Kiek žinau, Monachano apskrityje gyvena daugiausia lietuvių visoje Airijoje. Esu subūrusi nedidelį knygų mylėtojų klubą. Nors dauguma mūsų skaitome ir kitomis kalbomis, bet vienas iš didžiausių malonumų yra skaityti knygas sava kalba. Daug keliauju. Abu su vyru esame pamišę dėl kelionių po Airiją, per septyniolika metų esame skersai išilgai išmaišę visą šalį. Kelionėse į draugiją visuomet pasikviečiame tautiečius. Esu veiklus, organizuotas žmogus, man reikia žmonių, draugų, sambūrio.

Egidija su vyru.

Daug girdėjau apie stiprią lietuvių bendruomenę Airijoje. Kokiomis dar veiklomis užsiimate?

Mūsų miestelyje visa lietuvių bendruomenės veikla sukasi apie mokyklėlę. Penkiolika metų tai daug, nes, visi suprantame, tokią mokyklėlę išlaikyti ir vystyti jos veiklą nei fiziškai, nei morališkai nėra paprasta. Visi ten dirbantys turi darbus, gyvenimus, šeimas, mokyklėlėje dirba pusiau savanoriškais pagrindais. Tokia veikla galbūt įdomi, tačiau laikinai, ilginiui jai nebeteikiama pirmenybė, todėl sunkoka motyvuoti žmones ne tik joje dirbti, bet ir kiekvieną šeštadienį atvežti savo vaikus. Turbūt visose šalyse lietuviai susiduria su panašiais sunkumais. Žinoma, švenčiame tradicines lietuviškas šventes, vasario 16-ąją, kovo 11-ąją, šv. Kalėdas, liepos 6-ąją giedame Lietuvos himną. Ne visada pavyksta dalyvauti, tačiau tikrai vyksta įvairios tautinės lietuviškos veiklos.

Ar turi svajonių? Ar jos išsipildo?

Turiu labai daug planų, užmojų, norų, bet nebevedinu jų svajonėmis. Labai daug kas vyksta ir pavyksta, o jeigu nepavyksta, aš ir vėl po kurio laiko pabandau.

Kas tave įkvepia?

Susimąščiau. Manyje jau viskas yra, visos tos knygos, kurias dar parašysiu, tik joms dar neatrasti paveikslai ir žodžiai, joms dar nepritaikytas garsas ir kvapas. Visam tam rasti padeda veiksmas, judėjimas. Man geriausiai sekasi rašyti tada, kai visai neturiu laiko.

Įsivaizduokime, kad šiandien tavo gimtadienis. Ko norėtum sau palinkėti?

Tikėti, nepaliaujamai tikėti žmogaus gerumu.

Ačiū už pokalbį!

Egidijos Jasukaitytės Vaitkienės asmeninio archyvo nuotr.

Projektas „Pasaulio Lietuva.“

Jei norėtumėte publikuoti straipsnį prašome nekeisti straipsnio pavadinimo, nurodyti informacijos šaltinį, autorių ir projekto pavadinimą.

www.pasauliolietuvis.lt